KICHIK BIZNES KORXONALARIDA ILMIY-TEXNIK ISHLANMALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI

No’monov Otabek O’rmonjon o’g’li
Namangan Davlat Texnika Universiteti
otabeknumanov1019@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada kichik biznes korxonalarida ilmiy-texnik ishlanmalardan foydalanish samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda ilmiy ishlanmalarni biznes jarayonlariga tatbiq etish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, mahsulot va xizmat sifatini yaxshilash, resurslardan optimal foydalanish va raqobatbardoshlikni kuchaytirish mexanizmlari ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, startap loyihalar, innovatsion mahsulotlar, texnoparklar va inkubatorlar orqali ilmiy-texnik ishlanmalarning kichik biznesga tatbiq etilishi, biznes subyektlarining innovatsion salohiyatini oshirish va iqtisodiy samaradorlikni kuchaytirish imkoniyatlari yoritiladi. Tadqiqot natijalari ilmiy-texnik ishlanmalarning kichik biznesni rivojlantirishdagi strategik ahamiyatini ochib beradi va amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: Kichik biznes, ilmiy-texnik ishlanmalar, innovatsion rivojlanish, mahsulot sifatini yaxshilash, ishlab chiqarish samaradorligi, resurslardan samarali foydalanish, raqobatbardoshlik, startap loyihalar, texnoparklar, inkubatorlar, innovatsion mahsulotlar, iqtisodiy samaradorlik, ilm-fan va biznes integratsiyasi.

Kirish

Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida kichik biznes korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish, ishlab chiqarish samaradorligini kuchaytirish va mahsulot sifatini yaxshilash dolzarb masalalardan biridir. Shu nuqtai nazardan, ilmiy-texnik ishlanmalarni tatbiq etish kichik biznes subyektlari uchun strategik ahamiyat kasb etadi. Ilmiy ishlanmalar yangi texnologiyalarni joriy etish, mahsulot va xizmatlarni innovatsion darajaga ko‘tarish, ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish va resurslardan samarali foydalanish imkonini beradi. Kichik biznesning o‘ziga xos xususiyati shundaki, u moslashuvchanligi va tezkor qaror qabul qilish qobiliyati bilan ajralib turadi, shuning uchun ilmiy-texnik yangiliklarni tatbiq etish orqali bozordagi raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshirishi mumkin.

Ilmiy-texnik ishlanmalarni kichik biznesga tatbiq etish jarayoni startap loyihalar, innovatsion mahsulotlar, texnoparklar va inkubatorlar orqali amalga oshiriladi. Bu jarayon korxonalarga ilmiy-texnik resurslardan samarali foydalanish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, yangi mahsulotlar yaratish va bozor talablariga moslashish imkonini beradi. Shu bilan birga, ilmiy ishlanmalar korxonalarda innovatsion

madaniyatni rivojlantirish, kadrlarning malakasini oshirish va ichki jarayonlarni modernizatsiya qilishga yordam beradi.

O‘zbekiston sharoitida kichik biznes korxonalarida ilmiy-texnik ishlanmalardan foydalanish mamlakat iqtisodiy strategiyalari, innovatsion rivojlanish va startaplarni rivojlantirish dasturlari bilan chambarchas bog‘liqdir. Davlat tomonidan yaratilgan moliyaviy va institutsional qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari, grantlar, akseleratsiya dasturlari va texnoparklar kichik biznes subyektlariga ilmiy-texnik ishlanmalarni joriy etish, startap loyihalarni rivojlantirish va innovatsion mahsulotlar yaratish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu tarzda, ilmiy-texnik ishlanmalarni tatbiq etish nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshirish, balki korxonalarning bozor talablariga moslashuvchanligini kuchaytirish va global raqobatbardoshligini ta’minlashga xizmat qiladi.

Shu sababli, kichik biznes korxonalarida ilmiy-texnik ishlanmalardan foydalanish samaradorligini oshirish, startap loyihalar va innovatsion mahsulotlar yaratish jarayonlarini rag‘batlantirish, resurslardan optimal foydalanish va korxonalarning raqobatbardoshligini mustahkamlash bugungi kunning eng dolzarb ilmiy va amaliy vazifalaridan biri sifatida qaraladi. Ushbu maqolada kichik biznes korxonalarida ilmiy-texnik ishlanmalardan foydalanishning samaradorligi, ularni tatbiq etish mexanizmlari va amaliy tavsiyalar tahlil qilinadi.

Asosiy qism

Kichik biznes korxonalarida ilmiy-texnik ishlanmalardan foydalanish samaradorligi zamonaviy iqtisodiyotning innovatsion rivojlanish jarayoni bilan bevosita bog‘liqdir. Ilmiy ishlanmalar korxonalarning mahsulot va xizmat sifatini yaxshilash, ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish, resurslardan samarali foydalanish va raqobatbardoshligini oshirish imkoniyatini beradi. Shu nuqtai nazardan, kichik biznes subyektlari uchun ilmiy-texnik yangiliklarni tatbiq etish nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshirish, balki bozor talablariga tez moslashish, yangi mahsulotlar yaratish va startap loyihalarni rivojlantirish vositasi sifatida xizmat qiladi.

Ilmiy-texnik ishlanmalarni tatbiq etish jarayoni kichik biznes subyektlariga innovatsion mahsulotlar yaratish, ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish, texnologik jarayonlarni modernizatsiya qilish va resurslardan optimal foydalanish imkonini beradi. Shu bilan birga, ilmiy ishlanmalar korxonalarda innovatsion madaniyatni rivojlantirish, kadrlarning malakasini oshirish va ichki jarayonlarni samarali boshqarish imkonini yaratadi. Kichik biznesning o‘ziga xos moslashuvchanligi ilmiy-texnik yangiliklarni tezkor tatbiq etishga imkon beradi, bu esa korxonalarning raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshiradi.

Startap loyihalar, texnoparklar, inkubatorlar va akseleratsiya dasturlari orqali ilmiy ishlanmalarni tatbiq etish kichik biznesning innovatsion salohiyatini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Texnoparklar korxonalarga laboratoriyalar, tajriba-sinov

bazalari va texnologik resurslarni taqdim etadi, inkubatorlar esa startap loyihalarni moliyalashtirish, mentorlik tizimini tashkil etish va ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish jarayonlarini boshqaradi. Shu tarzda, ilmiy-texnik ishlanmalarning amaliyotga tatbiq etilishi korxonalarning mahsulot sifatini yaxshilash, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va raqobatbardoshligini mustahkamlashga yordam beradi.

O‘zbekiston sharoitida ilmiy-texnik ishlanmalardan foydalanish kichik biznesni davlat siyosati va innovatsion rivojlanish strategiyalari bilan uyg‘unlashtirish orqali yanada samarali bo‘ladi. Grantlar, akseleratsiya va inkubatsiya dasturlari, moliyaviy va institutsional qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari kichik biznes subyektlariga ilmiy ishlanmalarni tatbiq etish, yangi mahsulotlar yaratish va startap loyihalarni rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu orqali korxonalar bozor talablariga moslashadi, mahsulotlarining sifatini oshiradi va global raqobatbardoshlikni ta’minlaydi.

Shuningdek, ilmiy ishlanmalardan foydalanish kichik biznesda kadrlar malakasini oshirish va innovatsion fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi. Korxonalarda ilmiy-texnik ishlanmalarning amaliyotga tatbiq etilishi xodimlarning texnologik jarayonlarga moslashuvchanligini oshiradi, yangi bilim va ko‘nikmalarni egallash imkonini beradi va korxonalarda kreativ va innovatsion muhitni yaratadi. Shu bilan birga, ilmiy ishlanmalar kichik biznes subyektlarining resurslardan samarali foydalanish imkoniyatlarini kengaytiradi, ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytiradi va mahsulotning qo‘shimcha qiymatini oshiradi.

Natijada, kichik biznes korxonalarida ilmiy-texnik ishlanmalardan foydalanish samaradorligi korxonalarning raqobatbardoshligini oshirish, startap va innovatsion loyihalarni rivojlantirish, ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish, resurslardan samarali foydalanish va mahsulot sifatini yaxshilash imkoniyatini beradi. Shu sababli, ilmiy-texnik ishlanmalarning kichik biznesga tatbiq etilishi nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshirish, balki mamlakatning innovatsion rivojlanishi, startap ekotizimini shakllantirish va iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashning samarali mexanizmi sifatida qaraladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, kichik biznes korxonalarida ilmiy-texnik ishlanmalardan foydalanish korxonalarning raqobatbardoshligini oshirish, ishlab chiqarish samaradorligini kuchaytirish, mahsulot va xizmat sifatini yaxshilash hamda resurslardan optimal foydalanish imkoniyatini beradi. Ilmiy-texnik ishlanmalarni tatbiq etish jarayoni startap loyihalar, texnoparklar, inkubatorlar va akseleratsiya dasturlari orqali amalga oshiriladi, bu esa korxonalarga innovatsion mahsulot yaratish, ilmiy ishlanmalarni amaliyotga tatbiq etish va bozor talablariga moslashish imkonini yaratadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ilmiy-texnik ishlanmalardan samarali foydalanish korxonalarda innovatsion madaniyatni rivojlantirish, kadrlarning malakasini oshirish, ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish va iqtisodiy samaradorlikni kuchaytirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ilmiy ishlanmalarni tatbiq etish kichik biznes subyektlarining startap va innovatsion loyihalarni amalga oshirish, yangi ish o‘rinlarini yaratish va raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish qobiliyatini sezilarli darajada oshiradi.

Umuman olganda, kichik biznes korxonalarida ilmiy-texnik ishlanmalardan foydalanish samaradorligi nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshirish, balki mamlakatning innovatsion rivojlanishi, startap ekotizimini shakllantirish, innovatsion mahsulotlar yaratish va iqtisodiy barqarorlikni ta’minlashning muhim vositasi sifatida qaraladi. Shu sababli, ilmiy-texnik ishlanmalarning kichik biznesga tatbiq etilishi korxonalarning raqobatbardoshligini oshirish, innovatsion mahsulotlar yaratish va iqtisodiy samaradorlikni mustahkamlashning strategik omili hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Dadabaev, U. A. U., Isadjanov, A. A., Sodikov, Z. R., Mukhitdinov, S. Z., & Batirova, N. S. (2021). Ways to increase the export potential of agricultural products of Uzbekistan in a pandemic. *International Journal of Modern Agriculture ISSN*, 2305-7246.
2. Мухитдинов, Ш. З. (2021). Тадбиркорлик субъектларида хатарларни бошқаришнинг назарий-услубий асослари. *Scientific progress*, *1*(6), 939-943.
3. Мухитдинов, Ш. З. COVID-19 ПАНДЕМИЯСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ СОҲАСИ ВА УНИНГ ТАЪМИНОТ ЗАНЖИРИГА ТАЪСИРИ.
4. Мухитдинов, Ш. З. (2019). Пути совершенствования механизмов эффективного управления многопрофильными фермерскими хозяйствами в Узбекистане. In *Формирование инновационной экономики будущего* (pp. 54-58).
5. Muxitdinov, S. Z., Shakirova, N. A., Turdubayeva, G. A., Osmonova, G. S., & Asanova, G. A. (2023). Theoretical Basis of Risk Management in Manufacturing Enterprises. In *Sustainable Development Risks and Risk Management: A Systemic View from the Positions of Economics and Law* (pp. 403-405). Cham: Springer International Publishing.
6. Мухитдинов, Ш. (2023). ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ РИСКОВ И УПРАВЛЕНИЕ ИХ НА ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ. *Экономическое развитие и анализ*, *1*(2), 192-199.

7. Ziyavitdinovich, M. S., Kamilovna, A. M., Ugli, J. A. J., Adxamovna, B. S., & Ogli, T. F. R. (2021). Covid-19 Pandemia in Uzbekistan Agriculture and its Impact on the Supply Chain. *Alinteri Journal of Agriculture Sciences*, *36*(1).
8. Muxitdinov, S. (2025). Kichik biznesni innovatsion rivojlantirish strategiyasi. *MUHANDISLIK VA IQTISODIYOT*, *3*(9).
9. Muxitdinov, S. (2023, June). Results of econometric modeling of management in multifunctional farms. In *American Institute of Physics Conference Series* (Vol. 2789, No. 1, p. 040060).
10. Muxitdinov, S. (2023). MAIN CHARACTERISTICS OF THE RISK MANAGEMENT MECHANISM IN MANUFACTURING ENTERPRISES. *Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology*, *8*(1), 259-262.
11. Muxitdinov, P. S. Z., & G'ulomjonovna, S. M. The Importance of Foreign Investments in the Development of the Country's Economy. *World Bulletin of Social Sciences*, *17*, 122-125. Rashidovna, M. N., & Urmonovich, N. O. Comparative Characteristics of the Leaving of Glutathione From Cells of Different Types. *International Journal on Orange Technologies*, *2*(10), 79-82.
12. Yusupova, M., Irisova, S., & Numonov, O. (2024). Biology Of Pomegranate Pests, Control Measures And First Aid In Case Of Pesticide Poisoning. In *BIO Web of Conferences* (Vol. 82, p. 01014). EDP Sciences.
13. Urmonovich, N. O. (2023). MANGOSTEEN NUTRITIONAL PRICE AND FUNCTIONAL PROPERTIES. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, *14*(5), 3-5.
14. Abdukhamidovich, N. A., Urmanovna, M. D., & Urmonovich, N. O. (2023). Strip Till Age of Soil for Deuteric Sowing (Second Crop). *International Journal on Orange Technologies*, *3*(4), 71-74.
15. Abdukhamidovich, N. A., & Urmonovich, N. O. (2021). The Results of Theoretical Studies of the Chisel Cultivator Rack Frontal Surface Shape. *Annals of the Romanian Society for Cell Biology*, *25*(4), 5930-5938.
16. Юсупова, М. Н., & Нумонов, О. У. (2024). ЗАЩИТА ТУТОВОГО ДЕРЕВА ОТ ВРЕДИТЕЛЕЙ. *Экономика и социум*, (6-1 (121)), 1500-1503.